

Vinduer, Døre og Lister.
Godt og billigt Arbejde.
Hugo Øster's Maskinsnedkeri,
Tlf. 216. Thorshavn. Tlf. 216.

alt leit út fyri, at hetta fór at vera eitt sera gott ár til fiskivinnu.

Men so varð ikki. Fiskiprisirnir fullu niður í einki, ja, fiskur liggur í stórum óseldum enn, og fiskimenn hava teir nógvu enn onga avrokning flugið.

Vit høvdu ætlað, táð skipini komu heim, at taka upp tekn- ing av nýggjum, og væntaðu í januar ella februar at hava so nógvan pening inni, at fundur kundi verða hildin, har skipan fyri grunnin kundi verða ásett og nevnd vald at standa fyri honum.

Men undir teimum víður- skiftum, ið hava verið, hava vit hildið tað vera best at stóða og vita, um ikki peningastand- urin fór at verða betri. Tað er jú so, at meginparturin av teim- um, ið teknað hava, eru fiski- menn, og táð teir onga avrok- ning fáa, verður teimum ikki lætt at greiða tann pening, ið teir hava teknað, og enn meira trupult verður tað at fáa teknað pening av nýggjum.

Tó — ring ár hava altíð fylgt teimum góðu og síðan koma aftur góð ár — og tað batar einki at seta seg hendur í hupp fyri tað, um alt eina tíð sær fróðligt út, men heldur í teim ringu tíðum royna at búgva seg til nýtt stríð og taka nýtt virki upp, so skjótt sum fori verður til tess. Eitt slíkt fyrítak er Sjó- vinnulánsgrunnurin. Hann er so væl undirtikin, serliga av ungfolkinum í Føroyum, at hann dekkur ikki niðurfyri, tí ring ár koma upp í millum, men tað ræður eisini um, at heldur ikki drag kemur í — okkum torvar harðliga eina nýggja peningastøðu í føroysk- um vinnulívi, og okkum torvar hana til brúks sum skjótast.

Vit mugu tí mæla teimum til, ið teknað hava lutapening, at rinda so mikið, teir eru forir fyri, so peningurin kemur inn í stýttst møguligari tíð. Vit skilja væl, at fiskimenn yvirhøvur í ár eru so illa staddir við pen- ingi, at ikki er lætt at lata 20 kr. frá sær, men vit ivast ikki í, at teir, ið hava sett seg fyri lutapening, royna tað, teir eru mentir fyri at greiða tann ávísu partin á hvørjum ári.

Í fjør komu inn 30.000 kr., meginparturin í december og januar 1930, táð avrokningur- nar komu, í ár eru komnar o. u. 5000 kr., men flestu fiski- menn hava ikki flugið avrok- ning enn. Peningurin er innsettur í sparikassarnar í Tórshavn og Klaksvík.

Hvussu skipað skal vera fyri grunninum og hvussi hann skal virka, kunna menn hava ym- iska ætlan um. Nevndin loyvir sær her at seta fram til um- hugsunar tað uppskot, sum vit halda vera tað gagnligasta og tað, ið vit til fullna eru forir fyri at fara út í verk.

Vit hava hugsað okkum tekn- adan ein grundpening uppá 300.000 kr. (Nú eru teknaðar 220.000 kr.). Hesin peningur verður settur fastur sum garanti- peningur, og rentan av honum ($3\frac{1}{2}$ pct.) verður goldin luta- eigarunum á hvørjum ári.

Síðani verður hesin peningur nýttur sum garanti fyri lánum, ið Sjóvinnulánsgrunnurin tekur, fyri at lána útáttur peningin í bygging av nýggjum føroyskum fiskiskipum. Lænt skal vera uppí 80 pct. av virðinum og lánið skal vera afturrindað í 25 ár. Vit rokna við árligari rentu 5 pct.

Sum nú er stat, eru allar út- reišlur tyngdar tey fyrstu árin, og vit skjóta tí upp, at lánið verður afturrindað á tann hátt, at renta og avdrag tilsaman á hvørjum ári vera sami peningur, meðan annars rentugjaldið min- kar, táð minni stendur eftir av lánum. Á henda hátt verður tey fyrstu árin minni at rinda aftur enn nú, tey seinna árin meir — men tað eru tey fyrstu árin tað ræður um at minka um útreiðslurnar, og annars kann jú tann, ið lænir, um hann okkurt árið hevur betri ráð, gjalda fleiri avdrag í senn og soleiðis stytta um tíðina og minka um rentuútreiðslana.

Eftir okkara ætlan skulu rentur og avdrag fyri eitt skip, ið ætlað er at kosta 125.000 kr., kunna haldast niðri á 8200 kr. árliga. Um samfóðis tryggingin verður her heima í Føroyum og samvirkandi (gensidig), mátti hon kunna fingist fyri 3750 kr. árliga, tilsamans altso o. u. 12.000 kr. árliga, meðan hesar útreiðslur av einum dýrum skipi, ið bygd vera fyri lán undir teimum treytum, ið nú eru, liggja nærri 18.000 kr. árl.

Afturat hesum kemur, at loyvt skal verða at lata skipini byggja í útlöndum har sum tilboðini eru biligast, tá ið tey eru givin undir somu treytum sum donsk tilboð. Vit hava havt dómi um, at danskt og franskt tilboð uppá sama skip hava verið um tjugu- táusund krónur á muni uppá 100.000 kr. Um nú ein maður, sum staturin krevur, fyri at fáa statslán noyðist at geva $\frac{1}{2}$ meir fyri skipið, so er lánið dýrgoldið og tað hálsa procentið, ið Sjó- vinnulánsgrunnurin ið má virka við læntum peningi, noyðist at taka meir í rentu enn staturin, vinnist lættliga inn og meir enn tað av tí at tilboðið fæst so bilugt sum møguligt.

Annars er á ríkisdegi sett fram uppskot um at avtaka statslánsgrunnin og í staðin seta eina »Kreditforening«, ið ætlað er at læna 60 pct. av skipavirð- inum við afturrindan í 12—15 ár. Hesi vilkor eru ómøgulig, ið hvussi er fyri tey stóru skipini, ið nú eina tíð hava verið keypt til Føroya, og tey vera eisini ov tung fyri minni skip.

Hetta, at læna pening til bygg- ing av nýggjum fiskiskipum — stórum og smáum, eigur at vera tað fyrsta, ið Sjóvinnulánsgrun- nurin fer undir. Síðan kann verða viðtáð um grundpeningin, ann- aðhvørt við nýggjari tekning

ella við stuðul frá lögtingi ella stat, og tá kunna eisini verða givin lán til útgerðar og drift umframt annað, ið stendur í sambandi við fiskivinnu.

Vit mæla øllum lutaeigarum til at virka fyri at fáa teknaðan fullan grundpening í Sjóvinnu- lánsgrunnin og fáa lutapeningin inn sum skjótast. Serliga ungir, leysir dreingir í fiskivinnu eiga at vita við sær sjálvum, at teir fram um allar eiga at hava hvør sín lutin. Virkið tí hvør á sínum stað fyri grunninum. Tá verður hann skjótt og brátt sterkur, vindur upp á seg og verður okkara vinnulívi til sannan bata.

Arbeidisnevndin fyri
Sjóvinnulánsgrunnin.

Tveir spurningar.

Var tað ikki so, at javnaðar- menn eitt árið høvdu frammi at fáa eitt viðmæli frá lögting- inum um, at Danmark skuldi lata hitt føroyska kongsgódsið — sum upprunaliga hoyrur Føroyum til — inn undir tings- ins umsjón og ræði?

Síðani hevur einki fræst. Skal henda togn týða, at javn- aðarmenn hava lagt hettar mál niður við alla? Tað lýsir meg og mangar aðrar at vita. Og tí vil eg fegin biðja tygum, hr. blaðstjóri, greiða frá, um til javnaðarmennu ikki ætla at lata sakina inn aftur á ting næsta ár og tá krevja javnaðarheitin, tá stemmað verður, so at vit, áðrenn valdagurin kemur, kunnu vita nývni á teim monnum, sum standa hesum týðningarmikla nationala málið ímóti, ella royna at villa tað burtur. Tí slíkar afturhalds- kroppar — hvat flagg teir so ganga undir um dagarnar — sum ikki hava metari álit og tokka til sítt egna fólk, enn at teir heldur glaðiliga vilja lata fremmandar ráða yvir føroysk- ari mold enn at teir vilja lata hana upp í hendurnar á Føroya lögtingi, har einans teirra egnu landsmenn sita — teir eiga hin føroyska tjóðin at kenna.

— Her spurdi um dagarnar ein eftir peninginum, sum eini sinni var savnaður til varða Nólsoyar Páls. Men eg sá aldri nakað svar. Er tað eingin, sum granska kann hetta dulda viðurskiifti.

Greivn.

Til hin fyrsta spurningin — um kongsjórðina — skulu vit svara tí heiðræða mandsdara:

Tað hevur altíð verið áskoðan javnaðarmanna, at jórðin átti at vera ogn samfelagsins, bæði fyri á tann hátt at gera uppdyrk- ingarviðurskiiftini lagligari, og fyri at forða villeysari speku- lation í jórð, nakað sum eisini er byrjað at gera seg galdandi í Føroyum. Í slíkum spekulatió- num hava einstaklingar ferð eftir ferð sýnt, hvussu hjarta- leysir teir eru móti sínum sam- felagsborgarum, og uttan himpr selt tað, ið samfelagið regluliga eigur, fyri okursprís til pening- enn, ið so hvarvið verður.

henda hátt er føroysk jórð meiri og meiri vordin ein handilsvara.

Vit høvdu væntað, at tað vóru tingmenn, eisini í hinum polit- isku flokkunum, ið høvdu givið gætur, hvussu fram var farið í jarðaspurninginum, og sá tað órettvísa í hesum óskili. Og fyri at kanna líkindini, fyri at fáa eina ráðagerð um hin føroyska jarðaspurningin, í fyrsta syfti kongsjórðina, settu vit fram eitt uppskot til avgerðar í hesum máli. Um hetta varð samtykt og fór í nevnd, vóru best lík- indini til í nevndini at umræða spurningin nærri og seta fram uppskot, ið miðaði móti okkara endamáli: at fáa jórðina lagda undir Løgtingið.

Uppskotið til avgerðar, ið javnaðarmenn seltu fram, var ikki skrivað við nógvum orðum, og tað var ikki torvur á, tí tað var greitt, og allir tingmenn vistu, hvat tað gall, og tað hevði hetta orðaljóð:

»Í tí Føroya Løgting áttalar:

Torvur er á, at alt kongs- góds fer undir tingsins vald og at reglur fyri hesum áset- ast sum skjótast, gongur tingið yvir til næsta mál á dags- skráini.«

Uppskotið fall. Tað lékk beri 9 atkvøður. 2 sambandsmenn, 5 sjálfstýrismenn og báðir javn- aðarmenninir.

Henda avgerð Løgtingsins prógvaði ov greffliga, at ikki vóru líkindi at greiða hin fø- oyska jarðaspurningin á hesari leið, meðan Løgtingið er sam- ansett, sum tað enn er. Tað var tí ónýtt at hera sama uppskot fram árið eftir, og vit máttu royna aðra leið, ið miðaði móti sama máli: at leggja Føroya jórð undir Løgtingið.

Í tingsetuni 1929 var framlagt brev frá javnaðarmonnum um eina skrásetta útstyking av føroyskari hagarjórð, fyri at fáa broytt hitt harmuliga tíðartart og virðisspill, ið er elvt og elv- ist av tí skipan, ið nú er við- víkjandi at fáa jórð til upp- dyrkingar.

Málið slapp í nevnd, og sum vit kunna ætla, tað kundi illa sýstast, tó í nevndini sá ikki út til, at tað slapp til viðgerðar. Vit tóku okkum sjálvir tá av hesum stórmáli og legdu fram eggið álit og uppskot fyri Løgtingið. Nevndarformaðurin, kongshóndin úr Kirkjubø, segði seg at vera bilsnan um henda atburð og skundaði sær at skriva minnital-álit 21. septembur, 4 — fyra — dagar áðrenn tingið var sent heim. Inngangurin í álitinum frá nevndarformanni- num ljóðaði so:

»Nevndin, sum hevur hetta mál í hondum, hevur fingið at vita av, at eitt minnital í nevndini hevur lagt sítt álit og uppskot fram á ting, áðrenn málið hevur verið til viðgerðar í nevndini.«

Brevið frá javnaðarmonnum var sent landsnevndini um várið — 30. mars — og var til fyrstu viðgerð á tingi 2. august og var heint í nevnd sama dag. Tað

sæst á hesum, at bæði nevndar- formaðurin, sum eisini var limur av landsnevndini tá, og búnað- arnevndin á tingi hevði haft góðar stundir til at fingist við hetta stórmál. Og var hugurin fyri tí, var tað neyvan drýggja til eistu stand, men var komið til viðgerðar í nevndini, eins og onnur mál, ið inn vóru komin nógv seinri.

Meðan vit reistu málið um ein særligan føroyskan jarða- grunn undir einari aðrari sak (solu av Álakersgardí), bóru vit í hesari sak fram uppskot um, at jarðanevndin skuldi fáa til vegar eina útstykingarskrá og starvast fyri, at nýggj brúk vóru reist, eins og jarðanevndin skuldi hava ræði yvir leysum festum.

Meðan uppskotið um jarða- grunnin varð samtykt, hóast formaðurin í búnaðarnevndini við tveimum flokksmonnum ikki stemmaði fyri tí, so fekk upp- skotið um eina føroyska jarða- nevnd ikki meira enn 3 atkvøður. Tað fall eins og uppskotið frá árinum frammanundan, um at leggja Føroya jórð undir Løg- tingið.

Í seinastu tingsetu, 1930, var framlagt brev frá búnaðarráð- harranum um at seta eina búnaðarnevnd, har teir politisku flokkarnir skuldi hava hvønn sín mann. Nevndin skuldi hava til endamáls at granska hin fø- oyska jarðaspurningin, bæði við at fáa fætur í uppdyrkingarlendi av ódólsjórð, sum av kongsjórð, og uppseta reglur fyri beinleiðis peningastuðningi til uppdyrkan. Í hesari nevnd er antnaður og búnaðarráðgevari eisini limir.

Tingið samtykti í at velja menn í hesa nevnd.

Nú er lítt at siga framman- undan, hvat úrslit henda nevnd kemur til, men eitt er vist, at verður ikki borið í uppskoti á leið móti tí málið, vit vilja ganga í jarðaspurninginum, so kemur uppskotið frá okkum av 1928 fram aftur, sjálvt um tað verður dripið av sjálfstýris- og sam- bandsmonnum.

— Til hin seinra spurningin er ikki stórt at siga um enn, tí eingin hevur svara, og man tað helst vera tí, at illa man bera til at svara uppá henda spurn- ingin um somu tað, sum roynt verður at savna inn pening til enn ein minnisvarða. Tað er eins og at tað ikki ber til at fáa greiðu á hesum dulda viður skifti, og kanska forkoma tí góða hjartaliga, ið er millum fólk, fyrr enn næsta royndin er komin í verk — og burtur- gloymd. Men tað er skilaleyst at blíva soleiðis við og ongantíð siggja nakað úrslit. Minnisvarðin siggja Nólsoyar Páli teir lverri til at vera horvin á sama loyn- iliga hátt, sum Nólsoyar Páll sjálvur. Men tað er harmiligt.

Partifælle! Har du spurgt din Nabo og din Arbejdskammerat, om han holder, »Feroysa So- cial-Demokrat«? Gør han det ikke, bør du opfordre ham dertil.